

100 COSES QUE HAS DE SABER SOBRE ANDORRA

Arnau Colominas
Maria Cucurull

anem

100 cosas que has de saber sobre Andorra

Arnau Colominas i Maria Cucurull

**100 COSES
QUE HAS DE SABER
SOBRE ANDORRA**

anem
EDITORS

anem CRONOS 6

100 coses que has de saber sobre Andorra
© Del text: Arnau Colominas i Maria Cucurull

Primera edició: gener del 2022
Tercera edició: juny del 2022

© Anem Editors, Encamp – Montellà
Edició, disseny i maquetació: Oliver Vergés Pons
Disseny de la coberta: Andreu Estapé
www.anemeditors.com · contacte@anemeditors.com · @anemeditors

DL AND.3-2022
ISBN 978-84-18865-07-7 (Anem Editor, SL)
ISBN 978-99920-65-55-6 (Anem Editors, SL)

Imprès a GoPrinters (la Seu d'Urgell)

Aquesta edició ha comptat amb la col·laboració del Ministeri de Cultura del Govern d'Andorra.

Tots els drets reservats. Sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, queden prohibides les reproduccions totals o parcials d'aquesta obra a través de qualsevol procediment. Dirigiu-vos al CEDRO <www.cedro.org> si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals d'algun fragment d'aquesta obra o per a qualsevol ús similar.

*Escolteu, terres germanes
d'aquest poble de titans:
Aquestes valls andorranes
són per raça i sang germanes
dels Països Catalans!*

ROSSEND MARSOL

*Un andorrà deu sempre deixar algun seña
y rastre de la llengua de sa nació.*

ANTONI FITER I ROSSELL

Sumari

EL PERQUÈ DE TOT PLEGAT	13
POLÍTICA	15
1. Com el cobrador del frac	17
2. L'inspector del blat	19
3. Les forces armades en mans de la ciutadania	21
4. La Casa de la Vall	23
5. El Consell de la Terra	25
6. La nova seu del Consell General	27
7. Terreny de discòrdia	29
8. L'escut i la bandera	31
9. El Gran Carlemany	33
10. Amb tricorni i capot	36
11. Els pariatges	38
12. El coprínceps	41
13. Andorrans de soca-rel i andorrans de primera	43
14. La doble nacionalitat	45
15. Això va a missa	47
16. El curiós i (superpoblat) sistema electoral	49
17. Les dones ja voten!	51
18. L'armari de les Set Claus	53
19. No et confonguis!	55
20. In-Inde-Independència	57
21. De com Andorra va esdevenir un estat de dret, democràtic i social	60
22. Assumptes d'estat	63

SOCIETAT	67
23. Tres sistemes educatius	69
24. El contraban de tabac	71
25. Més turistes que habitants	73
26. Què fem amb els dolents?	75
27. Refugi d'esportistes	77
28. El club del rifle	79
29. Pregunteu al mort qui l'ha mort!	81
30. Un sistema sanitari peculiar i que sembla que eficaç	83
31. Les enquestes prohibides	85
32. Confinats amb llibertat	87
33. Aquí viuràs més anys i més segur	90
LLENGUA	93
34. El passat i el present de les bordes	95
35. La borrufa i el torb	97
36. La llengua oficial	99
37. El català a l'ONU	101
38. Fer l'andorrà	105
39. Les grans fites de la llengua catalana	107
40. El català a Eurovisió	109
41. Andorranismes	111
42. L'enigma de l'etimologia d'Andorra'	114
43. El testament del Mestre	117
PAISATGE	119
44. La vinya a Andorra	121
45. El tobogan dels Pirineus	123
46. La Vall del Madriu	125
47. 'Muuuuu' a l'andorrana	127
48. 'Made in Andorra'	129
49. La barraca del Pas	131
50. Sobre estripagecs i tamarros	133
51. Quan allò blanc es converteix en or	135
52. Esquí de fons	137

53. Tor, la muntanya maleïda	139
CULTURA	143
54. I de cop, s'aparegué la marededeu	145
55. Meritxell crema!	147
56. El campanar rodó	149
57. El romànic	151
58. Amb olor d'escudella	153
59. La temible ossa	155
60. El patró dels animalons	157
61. Les falles	159
62. L'empremta de Puig i Cadafalch	161
63. «Hablo muy mal el castellano»	163
64. Picasso al país dels contrabandistes	165
65. Terra de pas	167
66. Art a l'aire lliure	169
67. Art internacional: Plensa i Dalí	171
ECONOMIA	173
68. Les petjades del passat	175
69. Del Durablex a l'electrònica	177
70. Comptant monedes	179
71. Prestanoms	181
72. Sempre guanya la banca	183
73. L'indret on se sumen més 'm'agrada'	185
74. Paper mullat de Panamà	187
75. 'Smart country' o un cablejat que podria fer dues vegades la volta al món	189
76. La llista negra	191
77. A Andorra sí que hi ha impostos	193
78. L'obertura de l'economia	195
79. De l'hostal comunal al turisme de masses	197
HISTÒRIA	199
80. La 'fake news' de la formació d'Andorra	201

81. Refugi de fugitius càtars	203
82. Bisbes amb atribucions terrenals	205
83. Com passa la cosenyoria d'Andorra del comte de Foix al president de la República	207
84. Coprínceps de pa sucats amb oli	209
85. 'Liberté, égalité et fraternité'	212
86. 'Liberté, égalité et annexer'	214
87. Armats que van amunt i avall	216
88. Travessant fronteres	218
89. La Revolució de 1881	220
90. Miners militars a Encamp	222
91. Primer cos de policia	224
92. El cop d'estat	226
93. Borís I d'Andorra	229
94. Territori neutral(itzat)	231
95. Fugint per salvar la vida	234
96. Pena de mort	236
97. El príncep de les neus	238
98. Andorra sota l'aigua	240
99. Andorra sota la neu	242
100. La dèria del 'campechano'	245

El perquè de tot plegat

Fa uns anys sentíem a parlar d'Andorra pel Toblerone, pels gots de Duralex i els formatges de bola. I deien, deien, deien que tots els andorrans tenien bons cotxes i en treien partit, perquè premi-en sempre a fons l'accelerador. El gran tòpic tots el sabem i pot-ser a alguns els agrada alimentar-lo: els andorrans corren molt. Ara bé, des de fa uns anys sembla que Andorra només surti a la premsa exterior per assenyalar aquells que volen evadir impostos als països d'origen i, de retruc, no sabem si més o menys volguda-ment, s'ha generat una imatge negativa del país.

Doncs bé, amb *100 coses que has de saber sobre Andorra* volem mostrar què és aquest país tan exòtic i alhora tan desconegut amb tots els ets i uts. Us volem explicar d'on venim i cap a on volem anar. Són 100 pinzellades que no volen trencar tòpics sinó expli-car-vos que hi són, per què hi són i d'on provenen.

Hem dividit els capítols en 7 parts. Comencem parlant de polí-tica perquè som un dels països més antics d'Europa i és una cosa que segurament no es diu prou sovint. Tenim unes institucions que venen de lluny, sí, i que gràcies a la virtut o el defecte de ser una societat conservadora s'han preservat fins avui. Parlem tam-bé de la societat andorrana, descobrireu com s'escolaritzen els an-dorrans, quines tradicions tenen i per què als esportistes d'elit els encanta viure aquí. La llengua també ocupa una part important d'aquest llibre perquè en ser, ara per ara, l'únic indret on el català és la llengua oficial, hem pensat que calia que ens hi aturéssim amb deteniment. Un cop hàgiu descobert les nostres peculiaritats lingüístiques, us proposem fer una descoberta del nostre paisat-ge. Aquí tenim carn de primeríssima qualitat, uns vins d'altura

molt ben valorats i el 10% del nostre territori és Patrimoni de la Humanitat. Seguidament, us parlem de cultura andorrana, dels tresors que tenim i de les tradicions que formen part de la nostra idiosincràsia. A més, us explicarem per què als 80 i als 90 hi havia aquella fixació de pujar a comprar sucre i gràcies al bloc d'economia entendreu per què no som un paradís fiscal i no fem res mal fet (parlem sempre en termes econòmics). I finalment, acabem amb el més preuat: la història.

Si teniu aquest llibre entre les mans és perquè probablement ens voleu acompanyar en aquest periple. Comencem!

Política

1

Com el cobrador del frac

Ni et persegueix amb un cotxe llampant ni vesteix de vint-i-un botons; tot i així, el paper del saig és força semblant al del cobrador del frac.

Com passa amb moltes de les figures públiques del Principat, el saig és un càrrec que podem trobar a molts llocs dels Països Catalans i que té l'origen en l'època d'esplendor de la Corona catalanoaragonesa, que és quan es van regularitzar diversos llocs de treball que complien funcions administratives, jurídiques o de representació. És per això que, com que corresponen a aquest període, a vegades les podem trobar en altres indrets d'Europa que van ser conquerits pels catalans i, per tant, que hi van deixar petjada.

Però anem al gra. Què és el saig? Segons la llei que en regula l'ofici,

el saig es defineix com el professional del dret investit de funció pública al qual es confereix autoritat per executar per la via forçosa les resolucions judicials civils i administratives i els actes administratius executoris, sota el control de l'òrgan que ha dictat aquests actes i resolucions.

Ras i curt, és qui persegueix qui ha estat jutjat i sentenciat a pagar alguna indemnització. Es va crear la figura per agilitzar els tràmits i procediments perquè la batllia no se saturés (cap al 2015), deixant-ho en mans de persones que no són funcionaris i que, per tant, cobren un percentatge d'aquests diners que aconsegueixen.

Actualment, tres persones tenen aquestes atribucions a Andorra i són agrupades a la Cambra dels Saigs.

Són els hereus moderns d'aquell ofici d'origen medieval, que sí que era funcionari de les corts o cúries baronials i reials i que s'encarregava d'executar les resolucions judicials, de fer les citacions, d'encalçar els delinqüents i d'executar les penes. És un ofici que en general va desaparèixer quan els diferents territoris van quedar sota domini de Castella o de França, i van adoptar la manera de funcionar de les seves institucions. Malgrat això, encara hi ha llocs on va perdurar, amb unes altres funcions similars a les d'un uixer o d'un nunci, o fins i tot d'un agutzil municipal. És el cas de Mallorca o de la ciutat de Barcelona, on se l'anomenava «capdeguita» i que va estar en actiu fins força temps més tard.

Malgrat tot, Andorra no és l'únic lloc que té saigs. A Pollença, Mallorca, la figura sí que hi ha perdurat fins avui dia. Actualment en fa les funcions un policia municipal jubilat, que s'encarrega de la seguretat de l'edifici de l'Ajuntament i de la correspondència. Un ofici que el consistori ha anat preservant i s'ha nomenat saig diferents personatges rellevants de la població.

2

L'inspector del blat

No és casual que puguem trobar en nombrosos pobles catalans noms de carrers que tinguin alguna relació amb el blat en un lloc proper al nucli antic, ni és casual que la plaça castellera més famosa sigui la plaça del Blat de Valls i se situï davant de l'Ajuntament. Històricament, els pobles més importants tenien un molí perquè el pa era la base de l'alimentació dels nostres avantpassats. A Andorra la Vella, tenim la baixada del Molí i, gràcies a la magnífica tasca de recerca de Francina Pons, ara sabem que hi ha documentats més de 60 molins arreu del país.

No fa tants anys, el que feia rica una casa era tenir terres per poder-hi conrear blat, un molí per transformar-lo en farina i un forn per fer-ne pa. No només era l'aliment cabdal per garantir-ne la supervivència, sinó que també era útil per péixer el bestiar.

Quan calia anar a plaça a comprar blat, es comprava amb la punyera, que era com s'anomenava la unitat de mesura i també el mateix recipient de fusta que equivalia a un quilo i mig de blat. La punyera es posava sobre les mesures de pedra i així es comercialitzava el gra. De mesures bladeres com les que podem trobar a Andorra la Vella, només se'n conserven tres en tot Catalunya: a la Seu d'Urgell, a Montblanc i a Monells.

Cap al segle XVIII va aparèixer la figura del mostassaf. Arran de la picaresca que tant caracteritza la nostra societat, va caldre que hi hagués cert control a les fires i als mercats i d'aquí va néixer la necessitat d'una mena d'inspector. El mostassaf era un membre auxiliar de la justícia del país, com també ho eren els banders, els manadors i els pregoners. Cada parròquia en tenia un per posar ordre a les fires i als mercats i per verificar els pesos

i les mesures, tastar el vi i comprovar la qualitat del pa, de la carn i de l'oli.

Actualment, la figura del mostassà només la trobem a la par-ròquia de Sant Julià de Lòria. Quan hi ha eleccions comunals, entre els càrrecs electes s'escull el capità mustafà, que és el cinquè conseller. Sembla que a partir de 1916 es recull escrit amb aquest nom, però és una variant de l'antic «mostassà», el terme que prové de l'àrab hispànic «mūhtasáb».

I avui, ja no sabem què és la tremuja o la filloseta del molí ni tampoc anem a comprar el gra perquè, com a tot arreu, la majoria del lèxic fariner s'ha perdut.

3

Les forces armades en mans de la ciutadania

Escopeta de dos trets en mà. La neteja i així la té a punt per si el criden a sometent. És plena de pols perquè realment mai l'han avisat per sortir a la defensa del país. És el cap de casa (una figura una mica patriarcal des del punt de vista d'avui), aquell que cuida la família i que alhora en té la responsabilitat, tota una institució al Principat.

El cap de casa és l'encarregat dels que viuen a la llar, encara avui en dia, i alhora ha de participar en el sometent, una figura pseudomilitar que implica que tots els caps de casa d'Andorra i andorrans de nacionalitat tinguin l'obligació de tenir una escopeta per si cal sortir a defensar el país. Andorra sempre s'ha mostrat neutral i, per tant, no ha necessitat el sometent per prendre part en cap conflicte bèl·lic, però tot i així avui dia encara existeix. Si bé és cert que gairebé ja ningú es compra l'escopeta a l'emancipar-se (no fa falta permís d'armes per a aquesta arma en concret) i que la instrucció militar és inexistent del tot, Andorra té aquest petit exèrcit per si les coses anessin pel mal camí, que esperem que no!

La vestimenta del sometent era, per entendre'ns, com la d'un trabucaire de tota la vida: barretina i faixa vermelles, pantalons negres de pana curts per sota el genoll, mitja blanca i espadenyes de vetes, camisa blanca i llaç negre al coll. I és clar, l'escopeta. El desener anava igual, però la faixa i la barretina eren morades.

El sometent depenia dels comuns, i tenia dos rangs que manaven: un era el capità, que era el cap del sometent; i l'altre el desener, que era lloctinent del capità. I darrere de tots aquests, una milícia ciutadana d'andorrans caps de casa entre els 18 i els

60 anys d'edat. I sense cobrar, evidentment. Les seves funcions són el manteniment de l'ordre públic i la pau, sobretot abans de la creació del Servei d'Ordre l'any 1931. Es crida a sometent en casos excepcionals i sempre que no hi hagi suficients efectius de la policia. Això fa possible la mobilització dels homes de les parròquies, i és el Consell de Comú l'òrgan que els recluta. L'última crida a sometent és preconstitucional, va ser el setembre de 1986, quan el copríncep François Mitterrand va visitar Andorra. Hi havia els serveis de seguretat del president de la República Francesa, i també s'havia activat tota la policia del Principat, però tot i així des d'Andorra la Vella es va cridar a sometent alguns dels ciutadans. Segons documents de l'època a l'Arxiu Nacional, a cada desener li van encomanar un tram de carrer o un pont, en una estada que va comportar un recorregut per diversos indrets de la capital i la recepció a la Casa Comuna.

Però actualment, com tenim la cosa? Doncs, Protecció Civil fa temps que té sobre la taula una proposta d'un sometent professional, com ara els cossos d'assistència de regions veïnes que donessin suport a les d'aquí si calgués. A més a més, durant la crisi del coronavirus, Andorra la Vella va esbossar una proposta amb alguns ciutadans de la capital per si calia activar l'estat d'alerta al país i així evitar que se saturés la policia o Protecció Civil. Per sort, no va caldre que es transformés d'un esbós a un projecte i les barretines no van tornar al carrer.

4

La Casa de la Vall

Un dels monuments més emblemàtics d'Andorra és la Casa de la Vall. Aquest edifici, durant segles seu del Parlament andorrà, dona l'oportunitat de conèixer la particular història i el sistema institucional del Principat. L'edifici data del 1580 i fins ara es creia que el 1702 es va convertir en la seu d'un dels parlaments més antics i amb més continuïtat d'Europa, el Consell General, creat el 1419. Ara bé, la tesi més recent de Carles Gascón apunta que el Consell General es podria haver fundat poc després del segon patriatge, el 1289, i que en l'acte de 1419 se n'establiren les funcions. Per tant, podria ser encara més antic del que creïem!

Així doncs, quan parlem de democràcies antigues, resulta que Andorra juga a la lliga dels més veterans, a la seva manera, però en aquella lliga.

Tornem a la Casa de la Vall; a la porta d'entrada un escut porta la data del 1580, any de la construcció de l'edifici, ubicat sobre un roc que dominava tota la vall del riu Valira. Inicialment, va ser la casa pairal i torre de defensa de la família Busquets, fins que el 1702 el Consell General va adquirir aquesta casa per a les reunions dels consellers, que representaven les parròquies. Just a l'interior es troba l'armari de les Set Claus; bé, una part, la meitat concretament, d'un singular moble que només podia ser obert alhora pels representants de cadascuna de les set parròquies.

Actualment, l'estructura de la casa és la mateixa que la del segle XVI, però l'edifici ha sofert algunes modificacions, la més recent del 1962 pel que fa a l'estructura, i al soterrani, on s'ubicava l'antiga presó del Principat: la construcció de la nova seu del Consell General va fer tancar aquella planta.

L'edifici és obert al públic i podeu realitzar visites guiades en diversos idiomes amb reserva prèvia.

A la part inferior s'ubica la impressionant sala del Tribunal de Corts o tribunal penal, una sala recoberta tota de fusta amb l'estrada elevada i una barana rodona que delimita el banc de l'acusat.

Al pis superior es troba la sala dels Passos Perduts, una gran sala envoltada de pintures murals de la Passió de Jesucrist. Es conserva talment com era la gran cuina de la casa. Amb un foc a terra que era al centre de la llar. Allà és on els consellers, provinents de les seves localitats, es trobaven i s'escalfaven al crepitjar del foc, després del llarg viatge a peu o en mula cap a Andorra la Vella. Un cop escalfats es traslladaven a la sala del Consell. Les reformes de 1962 van servir per a fer un hemicicle de fusta espectacular, presidit pel síndic general i pel subsíndic general davant unes bancades de fusta folrades de vellut vermell amb les 28 cadires per als consellers que envolten una taula de fusta amb les cadires dels membres del Govern.

A sobre hi ha un pis més, unes golfes que anys enrere eren el dormitori dels consellers generals i que actualment és una sala polivalent usada sovint per a exposicions i presentacions.

5

El Consell de la Terra

Al llarg de l'edat mitjana els porxos de l'església eren el lloc on els ciutadans debatien els problemes del poble, però el país creixia i van quedar petits; la porxada, doncs, no era el millor lloc del món per decidir el futur. Per trobar una solució, el bisbe d'Urgell, Francesc de Tovià, i el comte de Foix, Joan I, coprínceps d'Andorra, van aprovar que es creés el Consell de la Terra, el primer Parlament d'Andorra, que resulta que és un dels més antics d'Europa. Cal tenir en compte que per l'època històrica a què ens referim, el fet que els caps d'Estat cedissin part de la seva sobirania als mateixos ciutadans va ser un pas molt important per a la societat andorrana.

A partir d'aquest moment, els prohoms andorrans (només els caps de les cases que tenien la categoria de foc) comencen a escollir qui seran els seus representants en aquell nou parlament. Hi haurà dos representants o tres de cada una de les parròquies perquè puguin discutir i votar tots els temes relacionats amb les propietats privades, la gestió de l'aigua, els usos i costums i tots els temes relacionats amb la terra; això sí, les trobades eren més aviat escasses ja que només es reunien un cop l'any. En aquell moment hi havia sis parròquies: Canillo, Encamp, Ordino, la Massana, Andorra la Vella i Sant Julià de Lòria, i els ciutadans podien escollir un parell o tres de representants per a cadascuna. A poc a poc, va anar agafant noves atribucions i va començar a legislar sobre tributs o la residència d'estrangers al país. Aquesta evolució també queda reflectida en instruments jurídics que feien servir, primer ordinacions o decrets, posteriorment reglaments i acords i, més endavant, lleis.

El Consell de la Terra va ser l'embrió de la democràcia al Principat, que ha anat evolucionant paral·lelament a la societat fins a l'època actual. Com a institució representativa del poble andorrà, ha mantingut la seva continuïtat en el temps des de l'edat mitjana, i es convertí en el Consell General l'any 1866, amb la Nova Reforma. En aquell any s'augmenta el nombre de consellers generals i es creen formalment les figures del síndic i el subsíndic, que presideixen el Consell. També s'augmenta el nombre d'electors; a partir d'aquest moment ja poden votar tots els andorrans caps de casa i no només els prohoms.

Els noms del Consell General han estat diversos. El Consell de la Terra es considera el fundacional, però ràpidament apareixen altres formes i tractaments: «Magnífic Concell de estes Valls», «Honorable Concell» i «Universitat de les Valls d'Andorra». També es coneix com a «Consell dels 24»; les autoritats, segons el *Polítar*, li havien atorgat epítets com «savi» i «honorable». Pot ser també «Comú de les valls», «Consell General». Fins a la Constitució de 1993 és el «Molt Il·lustre Consell General», però el text constitucional deixa desaparèixer aquest tractament.

La qüestió és que el Consell ha evolucionat fins a esdevenir una institució moderna arran de la Constitució de 1993, per la qual exerceix la potestat legislativa en un estat de dret, democràtic i social, amb divisió de poders. Ara són 28 els consellers: 14 escollits per representar les parròquies (2 per a cada una) i 14 escollits d'una llista nacional, tots ells encarregats de garantir el poder legislatiu del país.

6

La nova seu del Consell General

Als anys 90, amb l'aprovació de la Constitució se'ls havia girat força feina. De fet, políticament va ser un dels moments més importants, amb un camí de modernització de les institucions que tot just començava i que a poc a poc s'ha anat fent. Un dels testimonis d'aquests avenços ha estat el canvi de l'skyline del país, amb la construcció de nous comuns i de la seu del Consell General.

La Casa de la Vall va anar quedant petita amb el pas dels anys i amb tota la nova activitat parlamentària i la necessitat de poder-hi encabir els 42 consellers generals que preveu la Carta Magna, calia un edifici més gran. Ara bé, tirar a terra o ampliar aquell edifici hauria suposat destruir part de la història del país. Per construir el nou edifici es va fer un concurs i, finalment, l'obra es va encarregar als guanyadors del concurs internacional d'arquitectura, que van guanyar Pere Espuga, Ramon Artigues i Ramon Sanàbria.

L'edifici és tota una gesta de l'arquitectura, ja que l'antiga seu del Consell era una caseta construïda sobre una penya de roca pura. La nova seu és a tocar de l'antiga i, per tant, va caldre buidar la muntanya i aconseguir l'espai suficient per encabir-hi el nou edifici de 16.000 metres quadrats. Va ser necessària l'extracció de 40.000 metres cúbics de roca per poder-lo ubicar a tocar de l'antiga seu i just al costat de l'edifici de Govern, cosa que va canviar del tot l'aspecte urbà d'aquella part d'Andorra la Vella.

El nou espai connectava el centre històric de la capital amb la zona més moderna i donava una nova plaça a Casa de la Vall, que per primer cop quedava a la vista amb una esplanada urbana de

1.300 metres quadrats enfront. Tot un conjunt que uneix en un mateix lloc el passat i el futur del país.

L'edifici nou té el mateix paper d'unió. És una obra moderna però construïda amb pedra, amb grans espais a l'interior, un punt fred per a un lloc com Andorra però funcional, ja que el vestíbul s'ha convertit en un punt on sovint s'organitzen conferències, reunions, concerts i tota classe d'actes culturals.

Dins, un hemicicle modern, equipat i sofisticat però alhora sobri i elegant expressa sense complexos el que és el país, un lloc discret i petit, però modern i ambiciós. L'edifici també és la seu dels diferents grups parlamentaris, on tenen les dependències administratives, despatxos per als polítics i també sales de reunions.

Una seu de 26 milions d'euros que va posar-se en funcionament el març del 2011, i que els coprínceps François Hollande i Joan-Enric Vives van inaugurar oficialment el 2014.

Els andorrans corren molt quan condueixen? I a més, sempre duen cotxes bons? Parles d'Andorra i sempre cau la broma fàcil aquella sobre l'evasió de capital. És veritat que són molts els tòpics que envolten el país, però aquest recull de curiositats és justament això el que busca, volem esquinçar els estereotips i els prejudicis que s'han creat al voltant d'Andorra i dels andorrans. Amb una extensió de 468 quilòmetres quadrats tenim un 10% del territori que és Patrimoni de la Humanitat. Andorra és natura, és muntanya i també un atractiu turístic per les pistes d'esquí i les botigues; ara bé, Andorra també està impregnada de cultura, d'història i de tradició. És un dels països més antics d'Europa i alhora un dels que més recentment s'ha incorporat a l'ONU. És un país de contrastos, un petit estat enclavat entre valls que ha maldat per mantenir-se neutre i preservar la sobirania. Les 100 coses que has de saber sobre Andorra us permetran descobrir a fons el país: us presentem les grans fites dels andorrans, moments històrics i també episodis durs del passat, perquè no tot han estat flors i violes i perquè és això el que fa gran un país!